

станом на 14 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19/ed20240516#n462>.

2. Агентство з розшуку та менеджменту активів. URL: <https://arma.gov.ua>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. 08 бер. /№ 9-10/, С. 474.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів щодо врегулювання порядку інформування прокурорів про виявлення активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні» (зареєстрований у Верховній Раді України 12.08.2024 за № 11473). URL: <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/44699>.

***Патик Леся Леонідівна,***

доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

***Патик Андрій Анатолійович,***

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший дослідник

## **ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ (ОБЛАДНАННЯ) ТА ЗАСОБІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

З розвитком науково-технічного прогресу значного поширення набули і електронні засоби передачі інформації в усіх сферах діяльності українського суспільства, а в умовах сьогодення, стали знаряддям передачі важливої інформації представникам країни агресора. Саме тому, під час розслідування кримінальних правопорушень, нерідко виникає необхідність у здобутті електронних доказів з телекомунікаційних систем та засобів. Зокрема, інформації, що міститься на мобільних терміналах (мобільному телефоні, смартфоні, планшеті, модемі, що функціонують на базі операційних систем iOS, Android та BlackBerry) та мобільних додатках, у месенджерах тощо.

Популярними на сьогодні є такі месенджери як: «WhatsApp», «Telegram», «Instagram», «Signal», «Viber» та інші, за допомогою яких відбувається передача інформації між правопорушниками. З'ясування змісту такої переписки та іншої криміналістично значущої інформації, що міститься на таких та інших електронних комунікаціях є важливим джерелом доказів під час досудового розслідування різних видів кримінальних правопорушень, яке здобувається завдяки проведенню відповідних видів судових експертиз.

На сьогодні експертні установи системи МВС України, Міністерства юстиції України та інші державні науково-дослідні центри та інститути проводять такий вид судових експертиз як телекомунікаційна експертиза. Це самостійна експертна спеціальність 10.17 – Дослідження телекомунікаційних систем (обладнання) та засобів, яка є різновидом інженерно-технічних експертиз [1; 2].

Предметом телекомунікаційної експертизи є фактичні дані щодо вчинення кримінального правопорушення, отримані за результатами дослідження мереж електронних комунікацій та їх складових, радіобладнань, радіоелектронних засобів, випромінювальних пристроїв, а також інформації, що передається, приймається та обробляється за допомогою таких електронних комунікацій [3; 4, с. 94].

Об'єктами експертизи телекомунікаційних систем та засобів є телекомунікаційні системи, засоби, мережі і їх складові частини та інформація, що ними передається, приймається та обробляється. Найбільш часто на дослідження такого виду судових експертиз надають мобільні телефони, смартфони та планшети. Однак, виділяють такі об'єкти телекомунікаційної експертизи:

1) телекомунікаційні системи (системи мобільних операторів зв'язку, телевізійні системи, радіо системи тощо);

2) мобільні термінали (телефони, смартфони, планшети та інші мобільні пристрої, із встановленим програмним забезпеченням);

3) білінгові системи (білінгові системи мобільних операторів, білінгові системи банків, системи державних реєстрів тощо);

4) спеціалізовані технічні пристрої (станції активних перешкод, телематичні модулі, пульти керування доступом, програматори активних ключів для автомобілів та імобілайзерів тощо) [5].

Можливості такого виду експертного дослідження охоплюють широкий спектр завдань, зокрема: 1) визначення характеристик та параметрів телекомунікаційних систем та засобів; 2) встановлення фактів та способів передачі (отримання) інформації в телекомунікаційних системах; 3) встановлення фактів та способів доступу до систем, ресурсів та інформації у сфері телекомунікацій; 4) визначення якості телекомунікаційних послуг; 5) встановлення технічного стану телекомунікаційних систем та засобів; 6) встановлення типу, марки, моделі та інших класифікаційних категорій телекомунікаційних систем та засобів; 7) дослідження алгоритмів обробки інформації та її захисту у сфері телекомунікацій [6; 7; 8; 9].

Однак, зазначений вище перелік не є вичерпним, оскільки до такого виду судових експертиз відносяться всі технічні питання, що пов'язані з наданням послуг в сфері телекомунікації (електрозв'язку), зокрема такі як: передавання, випромінювання, приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, проводових, оптичних або інших електромагнітних системах [5].

Отже, за результатами проведення такого виду судових експертиз вдається не лише з'ясувати всі наявні на конкретному телекомунікаційному обладнанні або засобах дані криміналістичного значення, але і, за допомогою спеціальних програмно-апаратних комплексів, відновити раніше видалену користувачем такого пристрою інформацію. Наприклад, можна відновити переписку між співучасниками протиправної події (щодо місця «закладок» наркотичних засобів, передані дані важливих військових об'єктів, місця передачі нелегальної зброї та інші протиправні діяння), встановити дату, час та кількість з'єднань конкретних абонентів, місцезнаходження мобільного терміналу під час таких з'єднань, вивчити системи перехоплення та обробки сигналів тощо. Такі дослідження відкривають можливості особі, яка проводить досудове розслідування щодо з'ясування обставин кримінального правопорушення, встановлення співучасників, попередження вчинення протиправних дій та низки інших важливих фактів.

#### ***Список використаних джерел***

1. Перелік видів судової експертизи та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта в Експертній службі МВС: затверджений Наказом МВС України № 675 від 21.09.2020 р. Про затвердження Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок

проведення атестації судових експертів Експертної служби МВС.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#top>

2. Перелік видів судової експертизи та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта фахівцям науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України: затверджений Наказом Міністерства юстиції України № 301/5 від 03.03.2015 р. Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#top>

3. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України № 53/5 від 08.10.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98?find=1&text=#Text>

4. Коршенко В. А. Сучасні проблеми телекомунікаційної експертизи. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 трав. 2017 р.) / МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 91-96.

5. Телекомунікаційна експертиза. Експертиза телекомунікаційних систем (обладнання) та засобів. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз URL: <https://kndise.gov.ua/telekomunikaczijna/>

6. Телекомунікаційна експертиза. 30.11.2022 р. Чернігівський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України URL: <https://www.ndekcmvs.cn.ua/vydy-doslidzhen/telekomunikatsijna-ekspertyza/>

7. Експертиза телекомунікаційних систем (обладнання) та засобів. Запорізький науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України URL: [http://ndekc.zp.ua/p/40-poslugy/index4\\_1.html](http://ndekc.zp.ua/p/40-poslugy/index4_1.html)

8. Телекомунікаційна експертиза. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса» URL: <https://nncise.org.ua/ekspertizi/telekomunikaciynna>

9. Про внесення змін до Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки матеріалів та призначення судових експертиз: наказ Міністерства

*Пензєва Катєрина Миколайївна,*  
старший викладач кафедри  
криміналістики та судової експертології  
навчально-наукового інституту № 1  
(підготовки фахівців для органів  
досудового розслідування Національної  
поліції України) Харківського  
національного університету внутрішніх  
справ

### **ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ НАСТУПНОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАПОДІЯННЯ НЕОБЕРЕЖНОГО ТЯЖКОГО АБО СЕРЕДНЬОЇ ТЯЖКОСТІ ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДНІ ЇМ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ**

В залежності від певного етапу розслідування кримінального провадження робота слідчого відбувається в різних умовах та має відповідні конкретному періоду завдання та особливості їх виконання. Під час розробки методичних рекомендацій з розслідування заподіяння необережного тяжкого або середньої тяжкості тілесного ушкодження важливим є врахування специфіки окремого етапу досудового розслідування.

Інформація про типові слідчі ситуації, які складаються під час проведення досудового розслідування є складовою частиною більшості розроблених науково-обґрунтованих криміналістичних методик розслідування певних видів кримінальних правопорушень. До сьогодні вивченню поняття, джерел та структури слідчої ситуації присвячені роботи багатьох науковців, зокрема О.В. Антонюк, І.І. Когутича, О.В. Одерія, М.В. Салтєвського, Р.Л. Степанюка, В.Ю. Шепітька, О.О. Юхна, та ін.

У наукових джерелах розглядається декілька основних підходів для визначення сутності поняття «слідча ситуація».

Згідно з одним, слідча ситуація розуміється як сукупність обставин, умов, обстановки, чинників, що склалися на певному етапі розслідування та створюють для нього умови.

Ще один з підходів визначає слідчу ситуацію як сукупність відомостей, даних, інформації про подію кримінального